

Frá ritstjóra



Sigrún Júlíusdóttir,
PhD, prófessor við
félagsráðgjafar-
deild HÍ

Árið 2014 er merkisár í félagsráðgjöf. Ekki aðeins á Félagsráðgjafafélag Íslands fimmtíu ára afmæli heldur höfum við líka heiðrað 150 ára minningu Ólafiu Jóhannsdóttur, kyndilbera mannréttinda, jafnaðar og félagslegs réttlætis. Með hugsjónum sínum í ræðu og riti ásamt atorku og góðgjörð í hagnýtu starfi fellur ímynd Ólafíu að grunnildum og markmiðum félagsráðgjafarar. Því höfum við fagmenntaðir félagsráðgjafar samtímans „eignað“ okkur hana og skilgreint sem frumkvöðul félagsráðgjafar á Íslandi. Á Ólafíu-hátíð, sem Edda Ólafsdóttir greinir betur frá í þessu hefti, hélt dr. Sigríður Dúna Kristmundsdóttir mannfræðingur, sem ritað hefur sögu Ólafíu, fyrirlestur um ævi hennar og starf, og nokkrir félagsráðgjafar ræddu samfélagslegt framlag hennar frá sjónarhóli félagsráðgjafarar.

Ræturnar liggja jafnan dýpra en sjálf sagan, og við stöldrum við þær í þessu hefti. Sagan hófst með fyrstu menntuðu félagsráðgjöfunum sem komu heim frá námi erlendis um og upp úr 1960. Þetta voru allt metnaðarfullar ungar konur sem sigldu utan til að afla sér faglegrar menntunar til að móta þjónustu fyrir skjólstaðinga íslensks félags-, heilbrigðis- og skólakerfis. Þannig voru það örfáar en öflugar og framsýnar konur sem stofnuðu Stéttarfélag félagsráðgjafa árið 1964. Það fjölgaði hægt og sígandi í hópnum. Fljótlega var unnið að lögverndun starfsheitisins og síðan að íslenskum siðareglum og löggjöf um sérfræðiréttindi. Athygli frumkvöðlanna beindist einnig að íslensku félagsráðgjafarnámi. En þær voru raunsæjar og ábyrgar í því málefni sem öðru, töldu það ekki tímabært og spornuðu gegn tillögum um íslenskt nám með þeim rökum að þekkingargrunn og nægilega marga menntaða félagsráðgjafa skorti til að tryggja gæði starfsþjálfunar. Það var tekist nokkuð á um menntunarmálið, en fyrsti nemendahópurinn frá Háskóla Íslands útskrifaðist ekki fyrr en árið 1982, og lektor ekki ráðinn að greininni fyrr en 1990. Allra þessara áfanga var minnst á 50 ára afmælinu með fjölmennu Félagsráðgjafafélagi sem haldið var 19. febrúar síðastliðinn. Flutt voru um 70 fræðileg erindi, byggð á rannsóknum og starfi af fjölbreyttu sviði félagsráðgjafarar. Tímamótaáfangi og sannkölluð uppskeruhátíð í þróun greinarinnar. María Rúnarsdóttir, formaður Félagsráðgjafafélags Íslands, greinir nánar frá þinginu í þessu hefti.

Afmælisárið, sagan og ræturnar setja þannig svip sinn á þetta hefti Tímarits félagsráðgjafa. Við stöldrum við og skoðum okkur sjálf í ljósi sögunnar, arfleifðarinnar, horfum á líðandi stund en skygnumst fram á við og greinum áskoranir framtíðarinnar. Almenna greinin Rætur og saga – fagímynd félagsráðgjafar fjallar einmitt um þetta. Hin almenna greinin, rituð af Steinunni Bergmann og Rögnu Guðbrandsdóttur, kynnir okkur niðurstöður rannsókna um börn og heimilisofbeldi.

Allar ritrýndu greinarnar, sem að þessu sinni eru þrjár, snerta málefni líðandi stundar á sviði félagsráðgjafarar. Í fyrsta sinn er birt grein á ensku, að ósk höfundar, Cynthiu Lisu Jeans, um barnafátækt, Children's Rights in Policy and Poverty. Greinin er byggð á doktorsritgerð Cynthiu í félagsráðgjöf sem hún varði við háskólann í Bath á árinu. Þá er einnig fengur að grein þeirra Erlu Bjarkar Sigurðardóttur og Margrétar Þorvaldsdóttur um endurhæfingarúræðið Grettistak, og grein Freydísar J. Freysteinsdóttur og Thelmu Bjarkar Guðbjörnsdóttur um Brjóstastækkanir í fegrunarskyni, byggðri á meistararitgerð Thelmu. Samfélagsumræðan í umsjón Þratar Haraldssonar beinist að margvíslegum áhrifum efnahagskreppunnar með falli bankanna haustið 2008. Rætt er við nokkra félagsráðgjafa í framvarðarstöðu sem eru með „puttann á púlsinum“. Er fróðlegt að heyra hvernig þar kemur fram lausnamiðuð sýn með áherslu á sóknarfæri fremur en uppgjöf eða bölsýni. Einnig eru kynntar fimm nýjar bækur og sagt frá kynnisferðum og erlendu rannsóknasamstarfi.

Með vísun í síðasta ritstjórapiatil og vaxandi áhuga á miðlun gagnreyndra rannsókna, þekkingar og reynslu í félagsráðgjöf má nefna að síðastliðið haust var haldin norræn ráðstefna í Reykjavík á vegum Nordisk velfærdscenter um efnið. Til þess að fylgja því eftir er málstofuröð RBF á vormisseri helguð þessu þema. Jafnframt vinnur nú íslensk nefnd að undirbúningi ráðstefnu um málefnið, og er það kynnt á baksíðu þessa heftis. Vonir okkar standa til þess að aukinn áhugi, vitund og viðurkenning starfandi félagsráðgjafa á gagnreyndri þekkingu muni efla fræðilegan grunn fagsins og rannsóknatengda þjónustu til styrktar bæði félagsráðgjöfum og skjólstaðingum. Væntum við þess að afkrastur ráðstefnunnar verði kynntur í næsta hefti TF og þannig miðlum við frekari þekkingu um þróun gagnreyndrar þjónustu á sviði félagsráðgjafarar.

Sigrún Júlíusdóttir, ritstjóri